

Anna Frydrych-Depka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

aniafryd@umk.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3765-4046>

Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2019 r., I NSW 136/19

<http://dx.doi.org/10.12775/SIT.2019.027>

Wybory parlamentarne, zgodnie z art. 101 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹, objęte są procedurą weryfikacji prawidłowości ich przeprowadzenia. Dokonuje jej Sąd Najwyższy poprzez rozpatrzenie protestów wyborczych i podjęcie uchwały w sprawie ważności wyborów. Kwestie szczegółowe dotyczące protestów wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu regulują przepisy Kodeksu wyborczego². Protest, by został rozpatrzony co do meritum, musi spełniać wymogi formalne³. W przeciwnym razie nie nadaje mu się biegu⁴.

Po przeprowadzeniu głosowania w wyborach parlamentarnych z 2019 r.⁵ do Sądu Najwyższego wpłynęło 245 protestów wybor-

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z zm.).

² Art. 82, 83, 241–246 Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 684 ze zm.); dalej: k.w.

³ Określone w przepisach art. 82 i 241 k.w.

⁴ Art. 243 § 1 i 2 k.w.

⁵ W których głosowanie zarządzono na 13 października 2019 r. na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 sierpnia 2019 r.

czych⁶. Część z nich dotyczyła prawidłowości wyboru senatora w okręgu nr 59. Wnoszący protest argumentowali przy użyciu różnych sformułowań⁷, że Okręgowa Komisja Wyborcza⁸ błędnie zastosowała przepis k.w. odnoszący się do zgłoszenia nowego kandydata na senatora w miejsce skreślonego wskutek śmierci (art. 265a w zw. z art. 222 § 1–2 k.w.) w związku art. 9 § 2 k.w., stanowiącym, że jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie wyborczym przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu. Jako że kandydat, zgłoszony i zarejestrowany w trybie art. 265a w związku z art. 9 § 2 k.w. zdobył największą liczbę ważnie oddanych głosów w okręgu, a tym samym i mandat, protestujący dążyli do unieważnienia jego wyboru.

Przedmiotem niniejszej analizy jest pierwsze, wskazane w tytule, postanowienie SN zapadłe w przedstawionej sprawie, rozpatrujące ją co do meritum. Ze względu na charakter podniesionego zarzutu oczywiste jest, że wydanie opinii o jego zasadności bezsprzecznie musiałyby pociągać za sobą wnioski o wpływie naruszenia na wynik wyborów do Senatu w okręgu, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do unieważnienia wyboru Marka Komorowskiego na senatora. Pamiętać bowiem należy, że podejmując uchwałę o ważności

w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. poz. 1506).

⁶ Do dnia 29 października 2019 r., <https://fakty.interia.pl/raporty/raport-wybory-parlamentarne-2019/aktualnosc/news-ile-protestow-wyborczych-wplynelo-do-sn,nld,3306407> (dostęp: 30.11.2019 r.). Zwięźłą informację o protestach wyborczych wnoszonych w wcześniejszych wyborach podaje T. Strzałkowski, w: *Kodeks wyborczy. Komentarz tom 1. Komentarz do artykułów 1–151*, red. A. Biłgorajski, Katowice 2017, s. 190–192.

⁷ Por. np.: postanowienie SN z dnia 6 listopada 2019 r. (sygn. akt: I NSW 143/19) z postanowieniem SN z dnia 13 listopada 2019 r. (sygn. akt: I NSW 272/19) – wnoszący protest zarzucił również OKW dopuszczenie się przestępstwa z art. 248 pkt 1 Kodeksu karnego – oraz z postanowieniem SN z dnia 5 listopada 2019 r. (sygn. akt: I NSW 136/19).

⁸ Z siedzibą w Białymstoku, właściwą okręgowi wyborczemu nr 59 w wyborach do Senatu, obejmującemu powiaty augustowski, grajewski, kolneński, łomżyński, moniecki, sejneński, suwalski, zambrowski oraz miasta na prawach powiatu: Łomżę i Suwałki, zob. załącznik nr 2 do k.w.

wyborów i ważności wyborów posłów i senatorów, przeciwko którym wniesiono protest, skład właściwej izby SN⁹ czyni to na podstawie opinii wydanych w wyniku rozpoznania wszystkich protestów oraz sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą¹⁰, nie będąc związana powyższymi¹¹. Choć oczywiście nie stoi na przeszkodzie, by w przypadku innego protestu o tożsamym zarzucie wydano inną opinię – uznającą protest za zasadny, to jednak analizując uzasadnienia, nie sposób nie zauważyć, że wcześniejsze postanowienia są inspiracją dla późniejszych¹².

Zasadne jest pokrótce przedstawić stan faktyczny, który zaowocował złożeniem analizowanego i „bliźniaczych” protestów wyborczych. W poniedziałek 30 września 2019 r. (13 dzień przed dniem głosowania) zmarł Kornel Morawiecki – kandydat na senatora w okręgu nr 59 zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość¹³. Okręgowa Komisja Wyborcza z siedzibą w Białymstoku skreśliła kandydata w związku ze śmiercią, o czym miała obowiązek bezzwłocznie zawiadomić PKW, osobę zgłaszającą oraz w drodze obwieszczenia wyborców w okręgu wyborczym. Tego samego dnia KW PiS złożył zawiadomienie o zgłoszeniu nowego kandydata na senatora – Marka Komorowskiego. Komisja Okręgowa niezwłocznie kandydata za-

⁹ Zgodnie z art. 26 Ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. poz. 825) na podstawie odesłania z art. 241§ 1a k.w. jest to Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

¹⁰ Tak art. 244 § 1 k.w. stosowany w wyborach do Senatu na podstawie odesłania z art. 258 k.w.

¹¹ Zob. Ł. Buczkowski, *Stwierdzanie ważności wyborów parlamentarnych i prezydenckich w polskim prawie konstytucyjnym*, Przemysł-Rzeszów 2010, s. 178; B. Banaszak, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018, uwaga nr 2 do art. 242 oraz B. Dauter, w: K.W. Czaplicki i in., *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018, uwaga nr 4. Choć Bogusław Dauter w innym miejscu wskazuje, że „zawarcie w postanowieniu SN opinii, że przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na wynik wyborów, niejako obliuguje do unieważnienia wadliwie przeprowadzonych wyborów”. Ibidem, uwaga nr 2 do art. 242.

¹² Por. treść uzasadnień do postanowień przywołanych w przyp. 7.

¹³ O godz. 12:07 Piotr Müller – rzecznik rządu potwierdził tę informację na Twitterze. Zob. FA, KF, *Nie żyje marszałek senior Kornel Morawiecki*, <https://www.tvp.info/44624680/nie-zyje-marszalek-senior-kornel-morawiecki> (dostęp: 30.11.2019 r.).

rejestrowała, co potwierdza datowane na 30 września 2019 r. obwieszczenie o zarejestrowanych kandydatach na senatora w okręgu wyborczym nr 59 w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej¹⁴. Sytuacja ta wywołała spore zainteresowanie opinii publicznej. Obok relacji zdarzeń¹⁵, pojawiły się również głosy kwestionujące możliwość zgłoszenia nowego kandydata, jeśli do śmierci poprzedniego doszło po 15 dniu przed dniem głosowania¹⁶. Poglądy takie formułowali zarówno obywatele¹⁷, jak i konstytucjonaliści¹⁸.

Protest został złożony przez pełnomocnika komitetu wyborczego w dniu 22 października 2019 r. W piśmie zarzucono naruszenie

¹⁴ Zob. Obwieszczenie Okręgowej Komisji Wyborczej w Białymstoku z dnia 30 września 2019 r. o zarejestrowanych kandydatach na senatora w okręgu wyborczym nr 59 w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, https://bialystok.kbw.gov.pl/855_Informacje_ogolne/1/41637_Obwieszczenia_Okręgowej_Komisji_Wyborczej_w_Białymstoku_o_zarejestrowanych_kandydatach_na_poslow_i_na_senatorow (dostęp: 30.11.2019 r.).

¹⁵ Zob. np. akr\kwoj, *PiS zgłasza kandydata do Senatu za zmarłego Kornela Morawieckiego*, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/wybor-y-parlamentarne-2019-marek-komorowski-do-senatu-za-zmarlego-kornela-morawieckiego,973533.html> (dostęp: 30.11.2019 r.), qm, *Marek Komorowski za Kornela Morawieckiego do Senatu*, <https://www.rp.pl/Prawo-i-Sprawiedliwosc/190939927-Marek-Komorowski-za-Kornela-Morawieckiego-do-Senatu.html> (dostęp: 30.11.2019 r.).

¹⁶ Przepis art. 265a stanowi, że jeśli w przypadku, o którym mowa w art. 222 § 1 (skreślenie nazwiska kandydata z listy kandydatów do Sejmu), skreślenie nazwiska kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci, komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów.

¹⁷ Np. przedstawiciele Komitetu Obrony Demokracji, zob. G. Skowron, *Wybory parlamentarne. PiS zgłosił kandydata do Senatu zamiast zmarłego Kornela Morawieckiego. Zarejestrował go komisarz, a nie komisja*, <https://dziennikpolski24.pl/wybor-y-parlamentarne-pis-zglosil-kandydata-do-senatu-zamiast-zmarlego-kornela-morawieckiego-zarejestrowal-go-komisarz-a-nie/ar/c1-14493451> (dostęp: 30.11.2019 r.).

¹⁸ Dla przykładu Anna Rakowska-Trela czy Grzegorz Kuca. Zob.: A. Rakowska-Trela, *M. Komorowski nie mógł już zostać zgłoszony w miejsce zmarłego K. Morawieckiego*, <https://konstytucyjny.pl/anna-rakowska-trela-m-komorowski-nie-mogl-juz-zostac-zgloszony-za-w-miejsce-zmarlego-k-morawieckiego/> (dostęp: 30.11.2019 r.); G. Kuca, *Czas próby dla Państwowej Komisji Wyborczej*, <https://konstytucyjny.pl/grzegorz-kuca-czas-proby-dla-panstwowej-komisji-wyborczej/> (dostęp: 30.11.2019 r.).

przez OKW w Białymstoku przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mające wpływ na wynik wyborów poprzez zarejestrowanie kandydata na senatora zgłoszonego przez KW PiS po upływie ustawowego terminu, określonego w art. 265a k.w., wskutek niewłaściwego zastosowania art. 9 § 2 k.w., i wniesiono o unieważnienie wyboru Marka Komorowskiego na senatora, stwierdzenie wygaśnięcia jego mandatu i postanowienie o przeprowadzeniu ponownych wyborów w okręgu nr 59. Stanowisko w sprawie wyraziły Okręgowa Komisja Wyborcza oraz PKW¹⁹. Obie komisje uznały, że protest nie jest zasadny.

Skład orzekający nie miał wątpliwości, że protest spełnia wymogi formalne określone w art. 82 i 241 k.w., m.in. został wniesiony w terminie przez uprawniony do tego podmiot. Tym samym nadał mu bieg i rozpatrzył poniesiony w nim zarzut. Efektem tych rozważań było wydanie opinii o bezzasadności protestu. Przekonująco powołano się na to, że: „zastosowanie interpretacji literalnej nie prowadzi do wyników dwuznacznych czy niezrozumiałych, bezzasadne jest więc sięganie do sprzecznych z nią innych środków interpretacyjnych” oraz dodano: „stosowanie wynikającego z Kodeksu wyborczego wyjątkowego w stosunku do obowiązującego w procedurze cywilnej sposobu liczenia terminów, uwzględniającego realia życiowe, należy traktować jako gwarancję korzystania z praw wyborczych”²⁰. Choć niewątpliwie należy zgodzić się z przyjętą opinią, to jednak szereg uwag można zgłosić pod względem jej uzasadnienia *in extenso*.

Po pierwsze, w moim przekonaniu, zawężony został cel interpretowanego przepisu z art. 265a k.w. Uporządkowanie czynności wyborczych wynikających z kalendarza wyborczego bezsprzecznie wymaga ustanowienia terminu na zgłoszenie „nowego” kandydata. Nie można jednak uznać, że jedynym celem regulacji umożliwiającej komitetowi wyborczemu zgłoszenie kandydata w miejsce zarejestrowanego wcześniej, którego nazwisko zostało skreślone wskutek

¹⁹ Odpis protestu został prawidłowo doręczony Prokuratorowi Generalnemu, jednak nie odniósł się on do niego. W sprawie o sygnaturze I NSW 271/19 PG wniósł o uznanie protestu za bezzasadny.

²⁰ Zob. s. 8 i 9 uzasadnienia.

śmierci, jest rzeczony „uporządkowanie czynności wyborczych”. Instytucja zgłoszenia nowego kandydata w miejsce zmarłego ma o wiele głębsze znaczenie. W III RP do 2014 r. odnosiła się ona wyłącznie do wyborów proporcjonalnych opartych na listach kandydatów i miała zastosowanie w sytuacji zagrażającej unieważnieniem rejestracji listy kandydatów danego komitetu wyborczego na skutek śmierci jednego z nich, powodowało to bowiem, że łączna liczba kandydatów była niższa niż wymagana przepisami ordynacji wyborczej²¹. W wyniku nowelizacji przepisów k.w. rozszerzono jej stosowanie również na wybory o charakterze większościowym, w tym wybory senatorów²². Na podstawie uzasadnienia do projektu ustawy nowelizującej²³ oraz parlamentarnych prac nad nim²⁴ nie sposób odgadnąć, jaka intencja przyświecała ustawodawcy. Poza powtórzeniem treści proponowanego przepisu w uzasadnieniu i uznaniem w trakcie posiedzenia komisji sejmowej, że jest on logiczny, brak w materiałach parlamentarnych jakiegokolwiek głębszej refleksji. Dlatego twierdzenie PKW, że „w uzasadnieniu projektu w żadnej mierze nie wiązano tego uprawnienia z terminem śmierci kandydata”, nie wydaje się słuszne z racji braku jakiegokolwiek uzasadnienia wprowadzanej zmiany. Bardziej przekonujący i przydatny jest w tej mierze argument ze stanowiska OKW wskazujący, że w razie „wątpliwości co do wykładni regulujących tę kwestię przepisów należy je interpretować w duchu pozwalającym społeczeństwu na możliwie najbliższe rzeczywistości wyrażenie woli poprzez wybór spośród wszystkich zgłaszających się kandydatów, bez stosowania ograniczeń, jeżeli nie są jednoznacznie sformułowane w przepisach”. Zapewnienie możliwie jak najszerszego spektrum opcji do wyboru w postaci różnorodnych pod względem programowym list

²¹ Obecnie mniej niż liczba posłów wybieranych w okręgu wyborczym. Art. 222 § 2 i 3 k.w.

²² Na mocy Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1072).

²³ Druk sejmowy nr 1786/VII kadencja.

²⁴ Zob. zwłaszcza posiedzenie z dnia 6 lutego 2014 r. Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach ok. 50 minuta transmisji, http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/transmisje_arch.xsp?unid=CA01FACEF1A1D6BBC-1257C71003BE589 (dostęp: 30.11.2019 r.).

kandydatów jest ściśle powiązane z zasadą wolnych wyborów²⁵. Pozbawianie wyborców możliwości zgłoszenia na listę danego komitetu wyborczego na skutek zdarzenia losowego, jakim jest śmierć kandydata zarejestrowanego na tej liście, umniejszałoby realizację zasady wolnych wyborów, ograniczając ich konkurencyjność. W moim mniemaniu to właśnie zapewnienie obywatelom możliwości wyboru jest podstawowym celem regulacji zawartej w art. 222 k.w.²⁶, a termin uzupełnienia listy stanowi wyłącznie niezbędne z proceduralnego punktu widzenia ograniczenie, dające możliwość nie tyle uporządkowania czynności wyborczych, ile ich sprawnego i rzetelnego wykonania.

Tak określony cel instytucji uzupełnienia listy kandydatów nie jest jednak w sposób niebudzący wątpliwości aplikowalny do zgłoszenia nowego kandydata na senatora czy radnego w wyborach większościowych. Wynika to z praktyki przyznawania wiodącej roli raczej podmiotowi zgłaszającemu, nie zaś samemu kandydatowi. Nie można bowiem zapominać, że zebrane podpisy poparcia udzielane są konkretnej osobie z imienia i nazwiska²⁷, a nie liście kandydatów komitetu wyborczego²⁸. W świetle powyższych uwag zasadne staje się pytanie o *ratio legis* przepisu z art. 265a²⁹ i choć nie ma ono ścisłego związku z głosowanym orzeczeniem i zapewne rozwa-

²⁵ Więcej na temat zasady zob. G. Kryszewski, *Standardy prawne wolnych wyborów parlamentarnych*, Białystok 2007. Por. A. Ławniczak, *Zasada wolnych wyborów*, w: *Aktualne problemy prawa wyborczego*, red. B. Banaszak, A. Bisztyga, A. Feja-Paszkiwicz, Zielona Góra 2015, s. 261–275.

²⁶ Tak również B. Banaszak, *op.cit.*, uwaga 5 do art. 222.

²⁷ Art. 265 § 4 *in fine* k.w.: „Udzielam poparcia kandydatowi na senatora (nazwisko i imię) zgłaszanemu przez (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym (numer okręgu) w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień (dzień, miesiąc, rok).”

²⁸ Art. 209 § 3 *in fine* k.w.: „Udzielam poparcia liście kandydatów na posłów zgłoszonej przez (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym (numer okręgu) w wyborach do Sejmu RP zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”

²⁹ A zwłaszcza zwolnienia z wymogu zebrania podpisów poparcia pod nową kandydaturą.

zań takich nie miał obowiązku czynić skład orzekający, uznałam, że warto je choć zasygnalizować.

Jak słusznie zauważył sąd, 15 dni wskazane w art. 265a k.w. obecnie wręcz z definicji „ulega zmianie do 13 dnia przed wyborami. Wynika to jednak nie wprost z wspomnianego w uzasadnieniu art. 98 ust. 2 Konstytucji, który stanowi, że wybory do Sejmu i Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej [...] wyznaczając wybory na dzień wolny od pracy [...]”³⁰, ale z tradycji wyborczej, stosowanej we wszystkich wyborach powszechnych przeprowadzanych w RP³¹. Trudno również dać wiarę, że „ujęcie terminu jako 15-dniowego stanowi pozostałość po okresie, kiedy przypadająca w ten dzień zawsze sobota – jako dzień roboczy – nie wpływała na przedłużenie terminu”. Już na początku lat 70. zaczęto wprowadzać wolne soboty, a pod koniec lat 80. prawie wszystkie soboty były wolne. Choć sobota nie jest dniem ustawowo wolnym od pracy, to wraz z wprowadzeniem w maju 2001 r. pięciodniowego tygodnia pracy powszechnie przyjmuje się, że sobota przestała być dniem powszednim i stała się dniem wolnym od pracy³². Warto również podkreślić, że w Krajowym Biurze Wyborczym, obsługującym ograny wyborcze, sobota od początku lat 90. nie była dniem roboczym³³. Zatem dodając do k.w. art. 265a, ustawodawca powinien już mieć świadomość nieuchronności działającego w praktyce automatyzmu upływu terminu na dokonanie zgłoszenia nowego kandydata w 13 dniu przed dniem głosowania.

Krytyczne uwagi można również poczynić co do czasu na dokonanie czynności przez organy wyborcze, stanowiącego – jak dwukrotnie podkreślono w uzasadnieniu – cel przepisu. Gdyby bowiem dla

³⁰ Podobnie art. 128 ust. 2 Konstytucji stanowiący o zarządzeniu przez Marszałka Sejmu wyborów prezydenckich. Zob. także krytyczne uwagi A. Sokala do stosowania zwrotów „dzień wyborów”, „data wyborów”. A. Sokala, w: A. Sokala, B. Michalak, P. Uziębło, *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*, Warszawa 2013, s.v. zarządzenie wyborów.

³¹ Zob. B. Banaszak, op.cit., uwaga nr 1 do art. 4.

³² Zob. Uchwała 7 sędziów NSA z dnia 15 czerwca 2011 r., sygn. akt I OPS 1/11.

³³ Na podstawie rozmów z dnia 5 i 6 grudnia 2019 r. z dyrektorami dwóch delegatur KBW, zatrudnionymi w nich na początku lat 90.

ustawodawcy istotne było zagwarantowanie odpowiedniego czasu na realizację czynności wyborczych przez organy wyborcze, to termin na dokonywanie zgłoszenia powinien upływać wcześniej niż w 15 dniu przed dniem głosowania. Przyjmując 13 dzień przed dniem głosowania, nie umożliwiamy bowiem wdrożenia procedury usunięcia ewentualnych braków w zgłoszeniu kandydata (osoba zgłaszająca ma na to trzy dni)³⁴ czy realizacji postępowania odwoławczego w przedmiocie odmowy rejestracji kandydata (odwołanie do PKW w terminie dwóch dni od upublicznienia postanowienia oraz skarga do SN w terminie dwóch dni od podania do publicznej wiadomości decyzji PKW)³⁵ w terminach umożliwiającym poinformowanie wyborców o kandydatach na 10 dni przed głosowaniem, jak i zapewnienia sprawnej organizacji głosowania korespondencyjnego, w którym wyborca powinien otrzymać pakiet wyborczy z kartą do głosowania najpóźniej w siódmym dniu przed dniem głosowania. Jeśli celem przepisu rzeczywiście jest uporządkowanie czynności wynikających z kalendarza wyborczego, to przedstawionych powyżej nie należy lekceważyć i wypadałoby postulować zmianę na dzień odleglejszy od dnia głosowania, a nie mu bliższy, jak czyni skład orzekający³⁶.

Lekturę uzasadnienia do głosowanego postanowienia znacznie utrudnia konieczność „odgadywania intencji autora”, co niestety jednocześnie czyni argumentację chaotyczną. Sąd nie rozróżnia zgłoszenia kandydata od jego rejestracji: „Innymi słowy, w przypadku każdej regulowanej tym przepisem sytuacji wyborczej ulega zmianie (przedłużeniu uprawnienia do rejestracji) do 13 dnia przed wyborami”³⁷. W prawie wyborczym są to różne czynności, dokonywane przez różne podmioty wyborcze. Prawo zgłaszania kandydatów przysługuje wyłącznie komitetom wyborczym, a ich rejestracja na

³⁴ Zob. art. 215 § 3 w związku z art. 258 k.w.

³⁵ Art. 218 w związku z art. 258 k.w.

³⁶ Czyli 13 dzień przed dniem głosowania. Zob. s. 7 uzasadnienia.

³⁷ Strona 7 uzasadnienia. Pierwsze zdanie na tej samej stronie też nie daje pewności, czy słowo „rejestracja” zostało użyte celowo, czy jednak chodziło o termin dla komitetu wyborczego na zgłoszenie („gdy kandydat umiera najpóźniej w 13 dniu przed wyborami i dochodzi do rejestracji nowego kandydata w tym samym dniu”). Zob. także s. 8 uzasadnienia.

podstawie zgłoszenia dokonywana jest przez właściwy organ wyborczy – w wyborach parlamentarnych jest to okręgowa komisja wyborcza. Ponadto nie sposób nie zwrócić uwagi, że wybory i dzień wyborów nie są synonimami. O ile w języku potocznym zamiennie używa się terminów „głosowanie” i „wybory” w znaczeniu dnia głosowania, o tyle w uzasadnieniu Sądu Najwyższego może to zaszkodzić³⁸.

Powyższe uwagi nie negują bezzasadności wniesionego protestu wyborczego. Argumentowałabym ją jednak, wzmacniając dość czytelną, zasadnie uwydatnioną przez skład orzekający wykładnię językową art. 265a z art. 9 § 2 k.w., m.in.:

- niezrozumiałością różnego traktowania podmiotów w sytuacji śmierci dwóch kandydatów różnych komitetów wyborczych – jednego w 15 dniu przed dniem głosowania, drugiego w 13, naruszającą zasadę równych szans wyborczych, przy zastosowaniu interpretacji wnoszącego protest³⁹;
- koniecznością zapewnienia jak najszerszej konkurencyjności wyborów, odczytywanej jako gwarancja nie tylko wolnych wyborów, ale także podmiotowych praw wyborczych⁴⁰.

STRESZCZENIE

Głosa do postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 5 listopada 2019 r., I NSW 136/19

W tekście przedstawione zostały krytyczne uwagi do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów do Senatu RP w okręgu nr 59. Jest to pierwsze orzeczenie odnoszące się do prawidłowości wyboru senatora w tym

³⁸ Słowa „wybory” w znaczeniu „dzień głosowania” użyto niepoprawnie pięciokrotnie.

³⁹ Co skład orzekający podnosi, ale w kontekście błędnie, w mojej opinii, oznaczonego celu przepisu. Zob. s. 9 uzasadnienia.

⁴⁰ Na s. 9 uzasadnienia podobne argumenty podniesione zostały na rzecz wyjątkowego w stosunku do obowiązującego w procedurze cywilnej sposobu liczenia terminów.

okręgu. Wnoszący protest podnosili, że Okręgowa Komisja Wyborcza błędnie zastosowała przepis k.w. odnoszący się do zgłoszenia nowego kandydata na senatora w miejsce skreślonego wskutek śmierci (art. 265a k.w w zw. z art. 222 § 1–2) w związku art. 9 § 2 k.w., stanowiącym, że jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie wyborczym przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego dnia roboczego po tym dniu.

Słowa kluczowe: protest wyborczy; wybór senatora; zgłoszenie kandydata; skreślenie kandydata; okręgowa komisja wyborcza

SUMMARY

Gloss to the decision of the Supreme Court of November 5th, 2019, I NSW 136/19

The text presents some critical remarks to the decision of the Supreme Court of November 5th, 2019 regarding electoral protest against the validity of elections to the Senate of the Republic of Poland in the constituency No. 59. The complainants raised that the District Electoral Commission incorrectly applied the provision from the art. 265a of the Electoral Code in connection with its art. 222 § 1–2 relating to the submission of a new candidate for senator in place of the one eliminated due to death in relation to the art. 9 § 2 E.C., which states that if the time limit for performing an activity specified in the Electoral Code expires on Saturday or a public holiday, the time limit expires on the first working day after that day.

Keywords: electoral protest; district electoral commission

BIBLIOGRAFIA

- Banaszak B., *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Buczowski Ł., *Stwierdzanie ważności wyborów parlamentarnych i prezydenckich w polskim prawie konstytucyjnym*, Przemyśl–Rzeszów 2010.
- Czaplicki K.W. i in., *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Kryszeń G., *Standardy prawne wolnych wyborów parlamentarnych*, Białystok 2007.
- Kuca G., *Czas próby dla Państwowej Komisji Wyborczej*, <https://konstytucyjny.pl/grzegorz-kuca-czas-proby-dla-panstwowej-komisji-wyborczej/> (dostęp: 30.11.2019 r.).

- Ławniczak A., *Zasada wolnych wyborów*, w: *Aktualne problemy prawa wyborczego*, red. B. Banaszak, A. Bisztyga, A. Feja-Paszkiwicz, Zielona Góra 2015.
- Rakowska-Trela A., *M. Komorowski nie mógł już zostać zgłoszony w miejsce zmarłego K. Morawieckiego*, <https://konstytucyjny.pl/anna-rakowska-trela-m-komorowski-nie-mogl-juz-zostac-zgloszony-za-w-miejsce-zmarlego-k-morawieckiego/> (dostęp: 30.11.2019 r.).
- Sokala A., Michalak B., Uziębło P., *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*, Warszawa 2013.
- Strzałkowski T., w: *Kodeks wyborczy. Komentarz tom 1. Komentarz do artykułów 1–151*, red. A. Biłgorajski, Katowice 2017.